

רקע תאורטי סילבוס

תוכן עניינים

01

1. מבוא

[1.1 מהו סילבוס?](#)

[1.2 ערך השימוש בסילבוס](#)

[1.3 סילבוס ממוקד לומדת.](#)

03

2. תוצאות למידה

[2.1 מהן תוצאות למידה?](#)

[2.2 ערך תוצאות הלמידה](#)

[2.3 בניית קורס בעזרת תוצאות למידה](#)

07

3. שיטת ההערכה

[3.1 הערכה כתקשורת](#)

[3.2 התחום הנתון להערכה](#)

[3.3 תיאור שיטת ההערכה](#)

[3.4 מתן ציונים בתום הקורס](#)

[3.5 רמות הציונים](#)

[3.6 יתרונות השיטה](#)

הנחיות למילוי טופס סילבוס

[\(מסמך נפרד\)](#)

1. מבוא

1.1 מהו סילבוס?

הסילבוס מציג את הקורס ועונה על שלוש שאלות:

למה – למה נושא הקורס חשוב ומשמעותי ללימודים

איך – איך לומדים, באילו אופנים ובעזרת איזה פעילויות

מה – מה צריך לעשות כדי לסיים את הקורס בהצלחה

ערכון הסילבוס הינו חלק ממהלך אסטרטגי כולל של שיפור איכות ההוראה והלמידה בשנקר. הסיבות למהלך הן הנחיות מל"ג והחלטת הפקולטה על האחדת התבנית. תהליך התכנון של תבנית הסילבוס לווה במספר פיילוטס למרצים ובפיילוט לסטודנטים. המסקנות העלו כי רוב המרצים תמכו בשיטה ומצאו בה יתרונות, ורוב גורף של סטודנטים רצו להמשיך בשיטה זו.

1.2 ערך השימוש

בסילבוס

למרצה:

- הצהרת כוונות לסטודנטים על רציונל הקורס ועיקרי התחום הנלמד
- תיאום ציפיות ושקיפות מול סטודנטים לגבי: צורת לימוד, לוח זמנים, היקף המטלות ודרכי ההערכה בקורס
- קו מנחה לאירגון ההוראה בקורס על פי התכנים שהוגדרו מראש

לסטודנט.ית:

- מידע על עיקרי הקורס ומפת דרכים ללומדים
- הצהרת כוונות - מה חשוב בתחום הדעת של הקורס
- תאום ציפיות ושקיפות מול המרצה והמחלקה
- אפשרות בחירה מושכלת בקורסים שאינם חובה

למחלקות ולפקולטה:

- עמידה בסטנדרטים אקדמיים
- ריכוז מידע על הקורסים השונים בתוכנית הלימודים (הקוריקולום)
- קיום מנגנון שיבדוק, ירענן ויעדכן את הסילבוסים בפקולטה

1.3 סילבוס ממוקד לומדת

המעבר מהוראה ממוקדת מרצה להוראה ממוקדת לומדת מהווה שינוי עקרוני של זווית הראיה ביחס ליעדי ההוראה ודרכי ההערכה.

בשיטת הוראה ממוקדת מרצה, שהיתה נהוגה עד העשורים האחרונים באקדמיה, הלמידה הוגדרה לפי החומר או המידע שהמרצה מעביר ללומדים והישגי הלומדים נמדדו לפי רמת קליטת המידע. בשיטת הוראה ממוקדת לומד יעדי הלמידה הם פיתוח יכולות הלומדים, וההישגים נמדדים לפי מה שהסטודנטים מראים שאכן למדו.

הוראה המקדמת פיתוח יכולות של סטודנטים אינה זרה למרצים בפקולטה לעיצוב, אך הוראה ממוקדת לומד משפיעה על הגדרת היעדים של הקורס ודרך ההערכה בו. כיוון שיעד הלמידה מוגדר כפיתוח יכולות, ההערכה תיעשה על סמך הפגנת היכולות על ידי הסטודנטים.

כתוצאה מהשיטה, השינוי המרכזי בלימודי עיצוב הוא מקומו של תוצר הקורס, מה שהסטודנטים מפיקים, שניתן לצפיה או אחיזה. **בשיטת הוראה ממוקדת לומדת התוצר משמש להוכחת יכולות של הסטודנט ואינו הבסיס להערכה.** יכולות אחרות, שאינן מוכחות באמצעות התוצר אך רלוונטיות ללימודי עיצוב יופגנו באמצעים ושלבים אחרים בקורס.

2. תוצאות למידה

- 2.1 מהן תוצאות למידה?
- 2.2 ערך תוצאות הלמידה
- 2.3 בניית קורס בעזרת תוצאות למידה

הקוריקולום (תוכנית הלימודים לתואר)
מעצב מטרות ארוכות טווח,
נרחבות וברמה גבוהה שלא
תמיד ניתנות לכימות.
תוצאות הלמידה של הקורס
מתרגמות את מטרות העל
ליעדים ממוקדים, ברי השגה
וניתנים להערכה.

2. תוצאות למידה

2.1 מהן תוצאות למידה?

הגדרת תוצאות למידה: מה שהלומדים ידעו ויוכלו לעשות (to demonstrate) בתום יחידת הלימוד. תוצאות הלמידה משקפות את יעדי הקורס במונחים של למידת הסטודנטים הצפויה במסגרתו.

ניתן להגדיר כתוצאות למידה את כל מרחב המיומנויות והיכולות שסטודנטים אמורים לפתח ולרכוש: קונספטואליות, מקצועיות, יצירתיות, מעשיות, וורבליות ועוד.

תוצאות למידה טובות צריכות להיות:

- רלוונטיות לתחום הנלמד
- משקפות את הנושאים החשובים ביותר בקורס
- מובנות לסטודנטים ואף מאתגרות ויוצרות עניין
- אפשריות להשגה במסגרת הקורס
- ניתנות להערכה

ניסוח תוצאות למידה:

תוצאות הלמידה מנוסחות כפעולות של הסטודנט הניתנות להערכה על ידי המרצה. נפרט על אופני הניסוח בהמשך.

ההבדל בין תוצאות הלמידה לתוצרי הקורס:

תוצאות הלמידה כוללות תהליכי חשיבה ועבודה, פיתוח רעיון ופיתוח חזותי, עיבוד ביקורת ועוד. מרצה אמור להדעת ולהעריך אם ובאיזו מידה כל סטודנט יתמצח.ה בכך, גם ללא ביטוי מוחשי או כמית.

תוצרי הקורס הם מה שסטודנטים/יות "מייצרים", כגון פרויקט, סדרת תרגילים, עבודה כתובה ועוד.

למרצה:

- הנכחת הנושאים וערכי המקצוע החשובים ביותר בקורס כיעדי למידה
- הצגת ההוראה בקורס כחלק מרצף למידה מתמשך
- התווית הקשר בין תכנים, יעדים, אופני הוראה ודרכי הערכה בקורס
- כלי עזר לתכנון כל מרכיבי הקורס ולכתיבת הסילבוס
- תשתית להערכה רטרואקטיבית ולעידכון של הקורס
- בסיס לתיאום ההוראה בקורסים הנלמדים במקביל או באותו תחום

2.2 ערך תוצאות הלמידה

לסטודנט.ית:

- מידע על היכולות שיירכשו בקורס ומה הם צפויים לדעת בסופו
- אוריינטציה על הציפיות ביחס לעבודה בקורס
- קנה מידה להערכה עצמית ולהערכת עמיתים
- סיוע בהבנת הקשר בין הקורסים לאורך הלימודים

למחלקות ולפקולטה:

- סטנדרטים אקדמיים

- מענה להנחיות מל"ג תוך התאמה למאפיינים היחודיים של לימודי עיצוב
- תשתית להגדרת תוצאות למידה כוללות לכל תואר בפקולטה
- בחינת התיאום בין קורסים שונים בתוכנית הלימודים (הקוריקולום)
- הקלת התקשורת עם מוסדות לימוד מקבילים

- החזון של הפקולטה

- יצירת תשתית ללמידה בינתחומית
- הקלת תכנון קורסים בינתחומיים ובין מחלקתיים
- פיתוח בסיס סמנטי משותף התואם את אופי הלימודים בפקולטה
- תשתית לדיון באג'נדה משותפת ובערכי הצטיינות ברמת הפקולטה

תוצאות הלמידה נמצאות בלב מבנה הקורס ומחברות את כל מרכיבי תכנונו. הגדרה מדויקת וברורה של תוצאות למידה הינה נקודת התחלה וכלי עזר למרצה בתכנון הקורס.

תכנון הקורס נעשה בעזרת עיצוב לאחור (Backward Design). התהליך כולל זיהוי והגדרה של תוצאות הלמידה, ותכנון ההוראה וההערכה בהתאמה אליהן.

תפקיד ומקום הקורס:

תכנית הלימודים, הקוריקולום, ערוכה על פי תוצאות הלמידה הכוללות לתואר. כדי לתכנן קורס צריך להבין את מקומו ותפקידו בקוריקולום, ולהגדיר את לפיהם את תוצאות הלמידה הספציפיות לקורס.

אופן הוראה:

אופן ההוראה בקורס אמור לקדם את הסטודנטים לעמידה בתוצאות הלמידה ולאפשר הזדמנויות מתאימות להפגנת יכולותיהם. זהו הבסיס לתכנון הפעילות בקורס, חלוקת הזמנים, סוג ותדירות הביקורות ועוד.

2.3 בניית קורס בעזרת תוצאות למידה

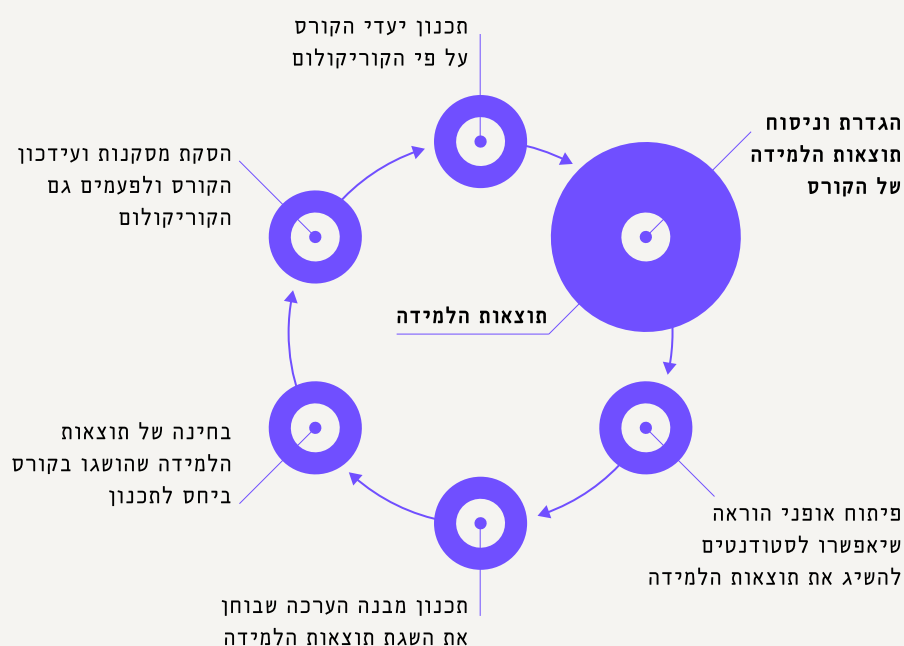
אופן הערכה:

הבסיס להערכה של כל סטודנט. ית בסוף הקורס הוא רמת העמידה בתוצאות הלמידה.

בחינה עצמית ועידכון:

תוצאות הלמידה כפי שתוכננו לקראת הקורס הן אמת מידה למרצה מול תוצאות הלמידה שהושגו בפועל על ידי הסטודנטים. מן ההשוואה ניתן להסיק אם יש צורך בהתאמות ועידכונים הן ברמת הקורס עצמו והן בדיוק תפקיד הקורס בקוריקולום.

מרכזיות תוצאות הלמידה בתכנון קורס:

3. שיטת ההערכה

3.1	הערכה כתקשורת	3.4	מתן הציונים בתום הקורס
3.2	התחום הנתון להערכה	3.5	רמות הציונים
3.3	תיאור שיטת ההערכה	3.6	יתרונות השיטה

מבנה הערכה מתוכנן היטב
הינו תנאי להערכה משמעותית
לסטודנטים, שתשקף את
הישגיהם ותאפשר להם להסיק
מסקנות ולהתקדם.

3. שיטת ההערכה

3.1 הערכה כתקשורת

ההערכה הינה ערוץ תקשורת בין מרצה לסטודנט. ית, דרכו עובר פידבק על רמת היכולות של הסטודנט. ית ברגע נתון. בשיטת הוראה ממוקדת סטודנט. ית, גם ההערכה מנותבת ומנוצלת לקידום יכולות הלמידה.

ברוב הקורסים בפקולטה נהוג לקיים הערכה מתמשכת לאורך תהליך העבודה ולא רק בסיום הקורס. הערכה זו (formative assessment) חשובה מאד, שכן היא עוזרת לפיתוח הלמידה, הסקת מסקנות והרפלקציה של סטודנטים תוך כדי תהליך. כמו כן, חשוב לעודד הערכת עמיתים. ביקורת קונסטרוקטיבית בתוך קבוצת הלומדים מאפשרת לסטודנטים להפנים את נושאי הלמידה העיקריים, לתרגל את יכולת ההנמקה ולהסיק מסקנות.

פרק זה עוסק בהערכה המסכמת את ההישגים **בתום הקורס** ע"י המרצה.

3.2 התחום הנתון להערכה

לפי שיטת הוראה ממוקדת סטודנט. ית ההערכה מבוססת על תוצאות הלמידה, לא על התוצר הסופי. זהו שינוי משמעותי באופן ההערכה בקורסים רבים בפקולטה, והוא מחייב אדפטציה של נקודת המבט של המרצה.

ההערכה בקורס תינתן לפי:

הגדרת תוצאות הלמידה

הערכה ניתנת רק על הנלמד בקורס והמוגדר בתוצאות הלמידה של הקורס. למעשה, ניסוח תוצאות הלמידה של קורס תוחם את טווח ההערכה בו.

ביטוי מוכח של עשייה או יכולת

הערכה ניתנת רק על פי מה שהמרצה נוכח לדעת שביכולת הסטודנטים לעשות, כלומר על פי רמת העמידה שלהם בתוצאות הלמידה.

למידה ופיתוח היכולות

מטרת הלמידה **אינה התוצר הסופי** אלא רכישת הכלים לעשייתו, לכן מעריכים את הסטודנט. ית ולא את התוצר. לרוב תהיה קורלציה בין איכות התוצר הסופי לבין רמת היכולות של הסטודנט. ית, אולם קיימים מצבים בהם, למשל, סטודנט מציג פרויקט טוב שהקונספט שלו פותח בעזרת חברים לכיתה, או פרויקט לא שלם שכלל תהליך נסיוני ומקורי.

3.3 תיאור שיטת ההערכה

שיטת ההערכה החדשה מבוססת על תוצאות הלמידה אך מוסיפה רובד בעל תפקיד כפול: הצגת קריטריוני-על משותפים ללמידה בפקולטה וראיית תוצאות הלמידה של כל קורס דרך קריטריונים אלה.

הקריטריונים:

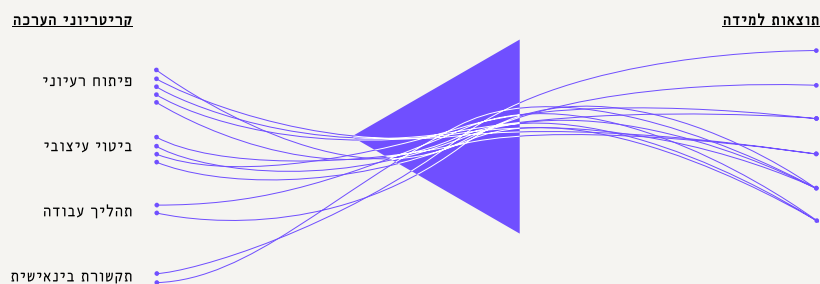
השיטה החדשה כוללת חמישה קריטריוני הערכה, ארבעה קריטריונים המשותפים לכל הקורסים בפקולטה וקריטריון חמישי מחלקתי:

1. **פיתוח רעיוני** קריטריון המעריך יכולות בשדה הקוגניטיבי, כגון: קישור בין נושא לקונספט עיצובי, פרשנות עיצובית לתכנים ברמות הפשטה שונות, שילוב בין תחומים, חשיבה מסתעפת והצעת מגוון פתרונות.
2. **ביטוי עיצובי** קריטריון הבוחן יכולות ביטוי בכלים של דיסציפלינות העיצוב: שימוש באמצעים עיצוביים וחזותיים, שפה עיצובית, יצירתיות וחדשנות בעבודת העיצוב ועוד.
3. **תהליך עבודה** קריטריון המעריך את אופי ועומק תהליך העיצוב: מחויבות לזמנים ומטלות, עקומת למידה, שלבי עבודה, חיפוש חומרי גלם, למידה עצמאית, נתיב נסיוני ועוד.
4. **תקשורת בינאישית** קריטריון הבוחן יכולות מילוליות ובינאישיות לאור לימודי עיצוב: תימלול ונימוק מהלכים עיצוביים, תרומה לדיון ושיתוף ידע, וכן עבודת צוות ושת"פ.
5. **קריטריון מחלקתי** קריטריון הערכה חמישי המותאם לאופי הלימודים בכל מחלקה ולצרכי ההערכה היחודיים שלה.
הקריטריונים המחלקתיים:
מימוש פרוייקט במחלקות לעיצוב תעשייתי, עיצוב תכשיטים ועיצוב טקסטיל; **יצוג חזותי** במחלקה לעיצוב פנים, מבנה וסביבה; **מחקר** בתואר שני בעיצוב; **בינתחומיות בין קורסים** בתואר שני בעיצוב משחקים דיגיטליים.

הקשר בין תוצאות הלמידה לקריטריוני הערכה

רמת העמידה בתוצאות הלמידה של כל סטודנט. ית היא הבסיס להערכה בסוף הקורס. כדי להעריך באמצעות הקריטריונים המשותפים, נדרש "תרגום" של תוצאות הלמידה לקריטריונים.

שלב "התרגום" מחייב לראות את הקשר בין כל תוצאת למידה לאחד או יותר מקריטריוני ההערכה.

משתנים של כל קריטריון:

לכל קריטריון הערכה יש משתנים (פרמטרים) - ניסוחים קצרים שתפקידם להציג את תוצאות הלמידה כפי שחולקו ותועלו לקריטריונים השונים. כיוון שבכל קורס תוצאות הלמידה שונות, גם משתני הקריטריונים יהיו שונים. תהליך "תרגום" וניסוח המשתנים דורש תשומת לב מן המרצה, בעיקר משום שתוצאות למידה רבות מתארות יכולות המוערכות על ידי יותר מקריטריון אחד. זהו שלב מורכב אך נחוץ לשיקוף מבנה ההערכה בקורס.

לפניכם משתנים המדגימים בקווים כלליים יכולות בתחום ההערכה של כל קריטריון. ניתן להעזר במשתנים אלה כסיוע לכתיבה - הנחיות בסוף הפרק.

1. פיתוח רעיוני
 - ניתוח המטלה בהקשר
 - גיבוש תגובה רעיונית למטלה
 - סינתזה, אינטגרציה של נתונים ואפשרויות
 - תכנון העיצוב בהתאם לרעיון

- 2. ביטוי עיצובי
- התאמה בין אמצעי למטרה
- תקשורתיות
- שפה עיצובית
- ערכים אסתטיים
- מקוריות

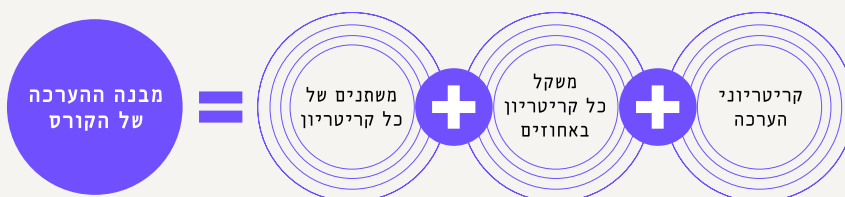
- 3. תהליך עבודה
- מתודולוגיה חקרנית
- הסקת מסקנות מביקורת
- פיתוח תהליך משלב לשלב
- עצמאות בתהליך הלמידה
- משמעת עצמית, מחויבות

- 4. תקשורת בינאישית
- ניסוח והנמקה של העבודה על שלביה השונים
- השתתפות בדיון מקצועי
- תרומה ללמידת הקבוצה ושיתוף ידע
- עבודה בשת"פ/בצוות

- 5. קריטריון מחלקתי
- משתנים מותאמים לקריטריון המחלקתי.

המודולריות של מבנה ההערכה

מבנה ההערכה מאפשר לייחס משקל שונה לכל קריטריון. השילוב והמשקל של כל קריטריון נובעים מתוצאות הלמידה של הקורס. המבנה גמיש ומיועד להתאים לקורסים במגוון מאפיינים ורמות. אין חובה להשתמש בכל הקריטריונים. משקל כל קריטריון יתבטא כאחוז מהציון הסופי.

3.4 מתן הציונים בתום הקורס

מתן ציונים אינו משימה אהודה במיוחד על מרצים. עם זאת, זהו שלב חשוב ומסכם בתקשורת עם הסטודנטים. מבנה הערכה מותאם היטב לקורס מעמיק את משמעות הציונים.

כתיבת הציונים

כל מרצה יתן לסטודנט ית ציון נפרד בכל אחד מהקריטריונים במבנה ההערכה. הציון המשוקלל יחושב בטבלת אקסל שתוכן עבור כל מרצה. כמובן שמרצים יוכלו לשנות את הציון הסופי ע"י שינוי של ציוני הקריטריונים. מאידך, לוח האקסל משמש כאינדיקטור בזמן אמת לממוצע הכיתתי וניתן לנצל זאת על מנת לאזן את הממוצע על פי הרצוי למרצה או למחלקה. לוח האקסל הינו כלי עבודה, אין לראות בו מנגנון המחליף את שיקול הדעת של המרצה.

שקיפות ותקשורת עם הסטודנטים

מבנה ההערכה כולו כתוב בגוף הסילבוס וחשוף לסטודנטים מתחילת הקורס. בנוסף, מרצים יתבקשו לעבור על עיקרי הסילבוס ובכלל זה על מבנה ההערכה בשיעור הראשון של הקורס. בתום הקורס כל סטודנט ית יוכל לראות ציון בכל קריטריון בנוסף לציון המשוקלל הסופי.

תמלול משמעות הציון

המל"ג מנחה ללוות כל ציון בהסבר מילולי. במבנה ההערכה החדש תמלול הציון כבר מתקיים, לפחות באופן חלקי, ע"י פירוט הקריטריונים והמשתנים. ניסוח ברור של המשתנים יקל על הסטודנטים את הבנת הציון.

3.5 רמות הציונים

אי אפשר ליצור מידרג ציונים אחיד בתחומי העיצוב, ההערכה לעולם תהיה סובייקטיבית. עם זאת, על הציון לשמש כלי שיקוף יעיל ותשתית להסקנת מסקנות. לשם כך חשוב להקנות משמעות למידרג הציונים (0-100) ולתקשר אותה לסטודנטים.

רמת העמידה בתוצאות הלמידה כנקודת יחוס:

דירוג הישגי הסטודנטים ייעשה תמיד ביחס לתוצאות הלמידה של הקורס. תוצאות הלמידה מגדירות רמת הישגים ממוצעת הנדרשת על מנת לעבור את הקורס בהצלחה, כלומר - אם נקבע מראש ממוצע כיתתי, כגון 80 או 85, עמידה בתוצאות הלמידה תזכה בציון זה. סטודנטים שעמדו חלקית בלבד בתוצאות הלמידה יקבלו ציון נמוך יותר. סטודנטים שהפגינו בקורס יכולות גבוהות מהנדרש לעמידה בתוצאות הלמידה יקבלו ציונים גבוהים יותר.

משמעות מידרג הציונים:

ניצול מיטבי של המידרג בין נכשל למצטיין יכולול תיגמול סטודנטים טובים מאוד ומצטיינים בציונים גבוהים ושיקוף כן בציונים של סטודנטים חלשים. משמעות המידרג צריכה להיות עקבית (למשל, 80 לא יכול להחשב ציון חלש) למרות שהיכולות המדורגות משתנות בכל קורס ובכל קריטריון, על פי תוצאות הלמידה. (ראו דוגמא בסוף פרק זה).

ניתן להסביר את משמעות המידרג בתחילת או בסיכום הקורס, בביקורות ביניים במהלך הלמידה וכחלק ממדיניות המחלקה.

הצטיינות:

שיטת למידה ממוקדת סטודנט. ית מעודדת למידה עצמאית, חשיבה ביקורתית, מקוריות, מעורבות ותקשורתיות הנחשבות כיום מרכזיות להתפתחות אישית-מקצועית. ניתן להדגיש ערכים אלה דרך ההצטיינות.

3.6 יתרונות השיטה

שיטת ההערכה פותחה במטרה לשרת את צרכי הסטודנטים, המרצים, המחלקות והפקולטה.

למרצים:

- מתן פידבק מסכם לסטודנטים ברזולוציה גבוהה יחסית
- סיוע לסטודנטים בהבנת הציון - התמלול הוא חלק ממבנה ההערכה
- הערכת הסטודנטים בקורס בראיה הוליסטית של יכולותיהם
- תכנון מבנה ההערכה בזווית רחבה של ערכי הדיסציפלינה
- אפשרות בחינה עצמית ודיוק בהערכה בזמן מתן הציון
- הקלה על תכנון משותף של קורסים עם מרצים עמיתים

לסטודנטים:

- שקיפות - מעלה את המוטיבציה ומשפרת את הישגי הסטודנטים
- הבהרה של רציונל ההערכה והענקת משמעות לציון המספרי
- פידבק על יכולות, חוזקות ותחומים הזקוקים לשיפור בתום הקורס
- אפשרות מעקב אחר חוזקות וחולשות לאורך הלימודים

למחלקות ולפקולטה:

- הקלה על תכנון קורסים בינמחלקתיים ובינתחומיים
- תשתית לתפישה כוללת של מטרות ההוראה בפקולטה
- פיתוח סמנטיקה פקולטתית משותפת
- פתח לדיון על האג'נדה של הפקולטה ועל דמות הבוגר.ת האופטימלי.ת.
- תשתית ל־Backward Design של הקוריקולום
- אפשרות מעקב אחר חוזקות וחולשות של סטודנטים
- מתן מענה, גם אם לא שלם, להנחיית מלי"ג לתימלול ציונים

סמסטר נעים ומוצלח